

بررسی تأثیرات اقامتگاه های بومگردی بر روستاهای شهرستان طالقان

صادق ثقفی اصل^۱

چکیده:

امروزه گردشگری روستایی به یکی از مهم ترین بخش های اقتصادی در بسیاری از کشورهای جهان تبدیل شده است و دولت ها سیاست های مختلفی را به منظور توسعه گردشگری روستایی در مقیاس های گوناگون، از سطوح محلی تا سطح ملی به کار گرفته اند. یکی از شاخه های گردشگری که در چند دهه اخیر بدان توجه گردیده است، بومگردی می باشد. بومگردی فعالیتی است که از قرن بیستم به بعد مورد توجه کارشناسان و متخصصین امر قرار گرفته است و از شاخه های اصلی گردشگری می باشد که به مبحث گردشگری روستا و اشتغال زایی افراد ساکن روستا می پردازد و همچنین می توان ذکر کرد که به لحاظ اقتصادی عامل درآمدزایی خوبی و به لحاظ اجتماعی و فرهنگی یک عامل مؤثر برای پیشرفت زندگی جامعه روستائی می باشد. البته نباید نقش اقامتگاه هایی که بخوبی می توانند به رشد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در روستاها ایفا نمایند را نادیده گرفت. هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیرات اقامتگاه های بومگردی بر روستاها در شهرستان طالقان می باشد. در فرضیات پژوهش تأثیر اقامتگاه های بومگردی با استفاده از عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی در شهرستان طالقان بررسی شده است. این مطالعه از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش شناسی از نوع توصیفی-تحلیلی و پیمایشی است. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه است. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS انجام شده است. بر اساس نتایج بدست آمده عوامل اجتماعی و فرهنگی (۳۵)، عوامل اقتصادی (۶۵)، میزان اثرگذاری آن ها بر اقامتگاه های بومگردی بالاتر از حد متوسط می باشد و عوامل جغرافیایی (۰) اثرگذاری پایینی بر بومگردی منطقه دارند.

واژگان کلیدی: بومگردی، اقامتگاه بومگردی، اقتصاد روستایی، شهرستان طالقان

۱- مقدمه:

بومگردی فعالیتی است که از قرن بیستم به بعد مورد توجه کارشناسان و متخصصین امر قرار گرفته است و از شاخه های اصلی گردشگری می باشد که به مبحث گردشگری روستا و اشتغال زایی افراد ساکن روستا می پردازد و همچنین می توان ذکر کرد که به لحاظ اقتصادی عامل درآمدزایی خوبی و به لحاظ اجتماعی و فرهنگی یک عامل مؤثر برای پیشرفت زندگی جامعه روستائی می باشد. طبق آمار سازمان جهانی گردشگری بیش از ۷ درصد کل هزینه های سفر بین المللی از آن طبیعت گردی است. نرخ رشد سالانه این بخش از گردشگری در دهه گذشته بین ۱۰ تا ۳۰ درصد بوده است (کلاتری و شکراله زاده، ۱۳۸۹: ۸-۷) بومگردی به عنوان یکی از ابزارهای با اهمیت توسعه پایدار بین تمامی بخشهای صنعت گردشگری در حال رشد است و با حصول میلیاردها دلار درآمد به عنوان صنعتی واقعی و پرسود شناخته شده است (امینیان و همکاران، ۱۳۹۱: ۲) همچنین می توان ذکر کرد که به لحاظ اقتصادی عامل درآمدزایی خوبی و به لحاظ اجتماعی و فرهنگی عامل خوبی برای پیشرفت زندگی جامعه روستائی می باشد. اقامتگاه های بوم گردی با دارا بودن اصول و ضوابط متعدد

^۱ کارشناسی ارشد، جغرافیای برنامه ریزی روستایی/کالبدی و فضای، دانشگاه خوارزمی، ssaghafiasl@gmail.com

و سازگاری با شرایط محیط مناطق بکر طبیعی و مناطق روستایی، از عناصر مهم خدمات گردشگری و به ویژه، بوم گردی محسوب می شوند. (رستم پیشه و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۱۱) اگرچه ممکن است این موضوع مبهم یا حتی گاهی کمرنگ و شاید فعالیتی غیررسمی انگاشته شود، اما در واقع، فعالیتهای آنان در خور توجه است. (بوذرجمهری و همکاران، ۱۳۹۸: ۲) که می تواند منجر به پایداری اقتصادی روستاها گردد. از آنجاییکه بیشتر اقامتگاههای بومگردی در ایران، در روستاها و شهرهای بسیار کوچک واقع شده اند، میتوانند فرصتی برای تجدید حیات و بازنمایی این مناطق محسوب شوند. (ربانی و همکاران، ۱۳۹۷: ۲) و این در حالیست که ایران به دلیل شرایط طبیعی و اقلیمی و ویژگیهای زمین شناسی و ژئومورفولوژیکی تنوع زیستی و گونه های نادر گیاهی و جانوری از قابلیتهای بالایی برای بوم گردی برخوردار است. شهرستان طالقان با دارا بودن ۷ اقامتگاه بوم گردی که یکی از کانون های مورد توجه گردشگران بوده است که بدلیل وجود این قابلیتهای بوم گردی نقش ارزشمندی را در جذب گردشگران بویژه در نواحی روستایی ایفا نموده است. این سفرها ضمن آشنایی با زندگی مردم در نقاط مختلف، جاذبه هایی نیز داشته که شوق دیدار از اقصی نقاط مختلف با انگیزه طبیعت گردی و آشنایی با فرهنگ بومی را شدت می بخشد (رضوانی، ۱۳۹۴: ۲۱). از آنجاییکه ساختار اقتصاد روستایی آن شهرستان طالقان عمدتاً متکی به کشاورزی است و اینکه امروزه کاهش توان بخش کشاورزی، بدلیل نوسانات اقلیمی منجر به تسریع روند مهاجرت از روستاها به شهرها، حاشیه- نشینی و محرومیت کامل بخشهایی از جمعیت، تنزل کیفیت زندگی، تبدیل حومه شهرهای بزرگ به محله های مسکونی اقشار فقیر جامعه و گسترش فقر و نابودی محیط زیست گردیده است. (فراهانی و حاج حسینی، ۱۳۹۰: ۵). در همین ارتباط بر توسعه نیافتگی اقتصادی روستاها است که در مواقعی باعث تخلیه روستاها و ناپایداری آنها می شود و برای آن باید چاره ای اندیشیده شود. پژوهش های مختلف نشان داده است که یکی از رویکردهایی که امروزه در چارچوب توسعه پایدار روستایی و پایداری اقتصاد سکونت گاههای روستایی مطرح می باشد، رویکرد "تنوع سازی اقتصاد روستایی" است (محمدی یگانه و ولایی، ۱۳۹۳: ۵۵). هر چند چنین ساختاری در گذشته (متکی بر کشاورزی) با توجه به اقتصاد بسته و ویژگی های روستا و روستائیان قابلیت دوام داشت ولی با گسترش بازار و تأثیر انکارناپذیر آن بر فضاهای روستایی و ناپایداری های موجود در ابعاد مختلف؛ طبیعی، اقتصادی و اجتماعی مشکل بتواند پایداری سکونت و اشتغال را در نواحی روستایی این بخش تضمین نمایانز سوی دیگر اهمیت تنوع اقتصادی به عنوان یکی از چالش های جهان امروز (Piramoona, 2014: 712) زمانی بیشتر آشکار می گردد که بدانیم ۷۰ درصد از فقرای جهان، روستایی هستند (Christiaensen et al, 2013: 4) جایی که زندگی تنها به فعالیت های کشاورزی بستگی دارد (پناهی، ملک محمدی، ۱۳۹۲: ۲). این اجرای استراتژی های کاهش فقر از طریق افزایش فرصت های اشتغال مولد در مناطق روستایی ضروری بوده و یک چالش توسعه ای عمده است (ولایی، ۱۳۹۲: ۴۳). اگر چه شهرستان طالقان در بخش صنعت از موقعیت مناسبی به لحاظ فعالیتهای صنعتی برخوردار است، اما این پتانسیل بالا نقش چندانی در ایجاد اشتغال و درآمد برای ساکنین روستایی ندارد، واحدهای صنعتی مستقر در بخش صنعت این شهرستان بهبود و اغلب با توانمندی و تخصص روستائیان هماهنگ نیست. بنابراین تأثیر زیادی بر روستایی این شهرستان ندارد. نظریه پردازان توسعه، در چارچوب الگوی توسعه پایدار روستایی یکی از راهبردهای برون رفت از این وضعیت را، استفاده از قابلیتهای بوم گردی در نواحی روستایی دارای قابلیت عنوان می کنند (قنبری و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۰). همچنین در برنامه ششم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران جایگاه کلی گردشگری با تمرکز بر مسائل مرتبط با بوم گردی و حوزه های خدماتی مشابه در مواد ۲، ۳۶ و ۹۸ به این مسئله پرداخته شده است. با آغاز دولت یازدهم راهبرد توسعه گسترده ای در رابطه با تاسیس اقامتگاههای بوم گردی اجرا شد که این واحدها از کمتر از ۲۶ واحد در سال ۱۳۹۲ به ۶۶۹ مورد در مرداد ماه ۱۳۹۶ رشد یافت (معاونت گردشگری میراث فرهنگی، ۱۳۹۳: ۲). و البته چند ماهه ابتدایی فعالیت دولت دوازدهم در زمینه توسعه اقامتگاههای بوم گردی، رشد بیش از ۱۰۰ درصدی اقامتگاههای بوم گردی از مهرماه ۹۵ تا مرداد ۹۶ است به گونه ای که تعداد واحدهای اقامتی بوم گردیاز ۳۲۰ مورد به ۶۶۹ واحد افزایش یافته است (سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، ۱۳۹۵). اما با توجه به قابلیتهای بوم گردی شهرستان طالقان، متأسفانه از نظر تامین زیرساختهای مورد نیاز در زمینه جذب گردشگر موفق عمل ننموده است بطوریکه آمار تعداد مجوزهای

گردشگری در سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد استان البرز در رده آخر استانها در زمینه تاسیس اقامتگاهها قرار گرفته است (سجاسی و قاضی زاده، ۱۳۹۸: ۴۳). یکی از موضوعاتی که برخی کشورها در دو دهه اخیر برای گردشگری به آن توجه کرده اند، توجه به هویت و حفظ ساختارهای بومی در حوزه گردشگری بوده که توسعه بوم گردی هم در همین راستا بوده است. اکوتوریسم (بوم گردی) می تواند فرصت های بسیاری را برای کسب و کارهای کوچک خانوادگی ایجاد کند که بیشتر آنها، روابط مستقیم و متقابل میزبان و مهمان را در خانه و املاک خانواده گردشگرپذیر، امکان پذیر می سازد. اقامتگاههای بومگردی فقط جنبه اقامتی ندارند؛ در آنها فعالیتهای مختلفی همچون ارائه غذا و نوشیدنی بومی، ساخت، آموزش و فروش صنایع دستی محلی، اجرای نمایش و موسیقی سنتی، برگزاری رویدادهای بومی و تورها و فعالیتهای بومگردی انجام میشود. مکان فیزیکی اقامتگاه به دلیل سبک معماری، مصالح ارگانیک به کار رفته، طراحی داخلی و مبلمان بومی آن نیز به منزله اکوموزه بومی، بخشی از یک جاذبه گردشگری است. مهم ترین اصلی که در اقامتگاه بومگردی رعایت میشود، مشارکت جامعه محلی در فعالیتهای گردشگری است (Hawkins, 2004: 219-244). هنوز نتوانسته است نقش قابل توجهی در اقتصاد این نواحی ایفا نماید. حال اینکه این صنعت کارطلب و اشتغال زا می تواند افراد دارای مهارت های گوناگون را به اشتغال درآورد و ضمن ایجاد یک سلسله فعالیت های جدید در جامعه، موجب فعال شدن سایر بخش های اقتصادی - حمل و نقل، مواد غذایی، سوخت و انرژی، صنایع دستی، بخش ساختمان و ...-گردد. با توجه به اینکه شهرستان طالقان به لحاظ موقعیت مکانی مستعد جذب گردشگر، می باشد لذا باید فرایند تبیین قابلیت های بوم گردی و تقویت زیرساختها و ساختارهای مدیریتی و تاسیس و تقویت اقامتگاههای بوم گردی با توجه به سابقه کوتاه بوم گردی و اقامتگاههای مبتنی بر آن و رفع مشکلات زیر ساختی در این شهرستان مورد مطالعه قرار گیرد تا با انتخاب راهبردهایی منطقی و واقع گرا توام با نگرش منطقه ای، بوم گردی را در چارچوب پارادایم پایداری توسعه بخش جای داد. بر اساس آنچه ذکر شد انتظار می رود اقامت گاه های بومگردی در رشد اقتصادی روستاها تأثیرات مثبتی داشته باشد و این رشد بر سایر ابعاد توسعه روستایی اثر بگذارد. اما اقامت گاه های بومگردی می تواند آثار منفی و پیامدهای نامناسبی در روستاها داشته باشند که تخریب محیط زیست، آلودگی مزارع کشاورزی، مراتع، جنگل ها، آب های سطحی و مزاحمت برای روستائیان، تغییر در فرهنگ و آداب و رسوم بومی و محلی مردم ... از جمله این آثار و پیامدهای ست. بنابراین این پژوهش با در نظر داشتن این مسائل در پی تبیین و بررسی اثرات اقامتگاه های بومگردی در روستا جزینان و بخش مرکزی شهرستان طالقان می باشد.

۲- مبانی نظری

نظریات، رویکردها و دیدگاههای اکوتوریسم، اقامتگاههای بوم گردی و توانمند سازی روستائیان با توجه به موضوع تحقیق ضروری است که به بیان نظریاتی راجع به توسعه روستایی بپردازیم

۲-۱- توسعه روستایی:

توسعه روستایی، فرایندی همه جانبه، موزون و درون زا است که در چارچوب آن ظرفیتهای توانایی های اجتماعات روستایی برای رفع نیازهای مادی-معنوی و کنترل موثر بر نیروهای شکل دهنده نظام سکونت محلی (اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی، نهادی و سرزمینی) رشد و تعالی می یابد (رضوانی، ۱۳۹۳: ۲). پس به طور کلی توسعه روستایی فرایندی چند بعدی است که موضوع آن بهبود و ارتقای کیفیت زندگی اقشار آسیب پذیر روستایی است و با بهره گیری از سازو کارهایی همچون برنامه ریزی، سازماندهی، تقویت خود اتکایی فردی و جمعی، و دگرگونی مناسب در ساختارهای ذهنی و اجتماعی روستائیان تلاش می کند که قدرت، توان و اختیار بهره گیری آنان از قابلیت ها و منابع در اختیار را تقویت کند تا از این طریق بتوانند وضعیت موجود را به وضعیت مطلوب تغییر دهند (مختاری و همکاران، ۱۳۹۶: ۳۰). به طور کلی کلی، رویکردهای به کار رفته در این زمینه را میتوان به چهار دسته رویکردهای اقتصادی، رویکردهای اجتماعی، رویکردهای کالبدی-فضایی و رویکردهای جامع طبقه بندی کرد. متناسب با هر یک از این رویکردها، راهبردهای متعددی به کار رفته است. در رویکرد اقتصادی "راهبرد توسعه کشاورزی" راهبرد اصلاحات ارضی "راهبرد صنعتی سازی روستاها" قابل تشخیص است. "راهبرد تامین

نیازهای اساسی " مشارکت در توسعه روستایی " توسعه اجتماعات محلی " به رویکرد اجتماعی مربوط می شود برای رویکرد کالبدی و فضایی " راهبرد برنامه ریزی مراکز روستایی " راهبرد توسعه روستا-شهری " راهبرد نقش کارکردهای شهری در توسعه روستایی " قابل تشخیص است، راهبرد توسعه همه جانبه یا یکپارچه روستایی و " راهبرد توسعه پایدار " از جمله راهبردهایی هستند که رویکرد جامع نسبت به برنامه ریزی توسعه ی روستایی دارند.

۲-۲- رویکردهای اقتصادی:

با توجه به انواع راهبردهای توسعه روستایی با رویکرد اقتصادی از راهبردهای ذیل در برنامه های توسعه روستایی کشور به نوعی استفاده شده که با توجه به موارد استفاده از آنها مورد بررسی قرار میگیرد:

۲-۲-۱- راهبرد صنعتی سازی روستاها:

افزایش سریع جمعیت، گسترش شهرنشینی، کمبود فرصتهای شغلی بویژه در کشاورزی، فشار جمعیت بر منابع طبیعی و ناکامی در ایجاد و گسترش صنایع متوسط و بزرگ بویژه در کشورهای در حال توسعه باعث شد که این کشورها راهبرد صنعتی سازی روستاها را از اواسط دهه ی 1970 در برنامه های توسعه ی خود مد نظر قرار دهند. کشورهای متعددی این راهبرد را اجرا کردند یا بدنبال اجرای آن هستند. در این رابطه تأکید بر صنایع روستایی، صنایع کوچک، شهرکهای کوچک صنعتی و تمرکززدایی از فعالیتهای صنعتی را آزمودند و برخی از کشورها هم از طریق قوانین بازدارنده و تشویقی در این زمینه گام برداشتند، چرا که ایجاد و گسترش صنایع روستایی یا صنعتی شدن روستاها میتواند از طریق ایجاد تنوع افزایش اشتغال و درآمد، افزایش ارزش افزوده فعالیتهای کشاورزی و گسترش فرهنگ صنعتی، نقش مؤثری در توازن و تعادل شهر و روستا و توسعه ی نواحی روستایی داشته باشد. بیشتر این گونه صنایع روستایی در کسب و کارهای خرد کوچک مقیاس شکل می گیرند که می تواند بخش عمده ای از آن را صنایع دستی تشکیل دهد. این صنایع دستی می توانند از ابزارهای پیشرفته تر برای کار خود بهره برده و بدلیل سادگی و مقبولیت بیشتر در جوامع روستایی و امکانات اشتغالزایی بیشتر، کمک بیشتری به بهبود وضعیت روستایان انجام دهند (رضوانی، ۱۳۹۳: ۹۱).

۲-۳- مروری بر ادبیات موضوع

گردشگری یکی از برجسته ترین راهبردهای نوین اقتصادی برای توسعه نواحی روستایی شناخته می شود (بیات، ۱۳۹۷: ۱). گردشگری که به عنوان صنعتی سبز برای ایجاد اشتغال، جذب ارز، تقویت اقتصاد جامعه محلی و نیز تبادلات فرهنگی نقش آفرینی می کند (گلاب زاده، ۱۳۹۸: ۲۶۱). گردشگری روستایی در دنیای امروز یکی از بخشهای مهم فعالیتهای اقتصادی محسوب می گردد. که یکی از انواع آن اکوتوریسم یا گردشگری مبتنی بر طبیعت و یا بوم گردی است که پایداری زیست محیطی را با گردشگری پیوند داده و از آنرو آنرا گردشگری مبتنی بر طبیعت یا بوم گردی می نامند (www.Ecotourism.org.au, 2018) همچنین گردشگری ارتباط مستقیمی با رشد و توسعه پایدار داشته باشد (P. Irina ramona, 2016: 3) به طور کلی فواید زیادی را برای گردشگران در زمینه حفاظت از منابع طبیعی، (P. Bcobbinah, 2017: 34-44) آموزشهای فرهنگی، (B.N. Mbatianym 2016-53-60) دستیابی به آرامش و تفریح را در بردارد. (www.Ecotourism.org.au, 2018). اسامی دیگر این نوع از گردشگری عبارت است از گردشگری سبز، گردشگری دلسوزانه، گردشگری ملایم و گردشگری اکولوژیکی (stefanica and valvian Gomes: 2010: 480).

۲-۴- گردشگری روستایی

صنعت گردشگری در سالهای اخیر رشد چشمگیری داشته است و نقش مهمی در زمینه ایجاد فرصت های شغلی، تولید درآمد و تحرک اقتصاد ملی و بین المللی ایفا می کند. پیش بینیهای سازمان جهانی گردشگری WTO نشان می دهد که شماره گردشگران در سال ۲۰۲۰ به بیش از ۱/۶ میلیارد نفر و درآمد آن به بیش از ۲ تریلیون دلار خواهد رسید. همچنین، بر اساس برآورد شورای جهانی گردشگری WTTC، صنعت گردشگری در حال حاضر ۳۳۸ میلیون نفر را به کار گرفته است (سال ۲۰۰۵). بر اساس آمار موجود، صنعت گردشگری بالاترین مقدار رشد اقتصادی را در جهان به خود اختصاص داده است. کشور ایران با داشتن منابع سرشار و زیبای طبیعی جزء

یکی از ده کانون شکل گیری تمدن بشری در جهان به شمار می رود، اما نتوانسته است از این نعمت خدادای به خوبی بهره گیرد، به طوری که از کل درآمد گردشگری، سهم ایران تنها ۲۶۰ هزار دلار است. این در حالی است که ایران در قبل از اسلام و حتی قبل از ورود آریاییها به این سرزمین از لحاظ مسافری و جهانگردی دارای حقوق و امکانات ویژه ای بوده است. در زمینه صنعت گردشگری، ظاهراً به ویژه از قرن هفدهم میلادی است که ایران به عنوان کشوری توریستی مورد توجه جهانگردان قرار گرفته است. این زمان را می توان سرآغاز توجه به گردشگری در ایران برشمرد. اما قرن نوزدهم قرنی متفاوت در تاریخ گردشگری ایران است، چرا که در طول آن سپاهان، دیلمتها، بازرگانان، باستان شناسان، محققان و افراد کنجکاو دیگر به ایران سفر کردند. صنعت گردشگری ایران از سال ۱۳۱۴ با تأسیس اداره امور جهانگردی، که وابسته به وزارت کشور بود، شکل رسمی به خود گرفت. مناطق روستایی ایران با دارا بودن مناظر طبیعی خوب، روستاهای ساحلی، کوهستانی و جنگلی و تفاوت های بسیار زیاد و همچنین ترکیبی از آداب و سنن محلی که نشئت گرفته از تنوع فرهنگی است، می تواند محیطی راحت، فرح بخش و جذاب را برای گردشگران داخلی و خارجی فراهم آورد. صنعت گردشگری روستایی از یک طرف با تنوع بخشی به اقتصاد محلی و از طرف دیگر با تحرک رشد اقتصادی محلی می تواند نقش ارزنده اس در توسعه روستایی و در نهایت توسعه ملی ایفا نماید (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۲۷-۱۲۸ به نقل از ضیایی شیروان و براتی، ۱۳۸۵: ۲۷-۲۸)

۲-۴-۱- مفهوم گردشگری و گردشگری روستایی:

گردشگری یا توریسم واژه ای فرانسوی است که از ریشه «تور» گرفته شده است. توز در زبان فرانسه، به این معانی است: حرکت دورانی (چرخش)، عمل پیمودن، طی کردن پیرامون، سیر کردن و گردش نمودن. به نظر پیر لاروس pear Larousse، گردشگری عمل مسافرت به منظور تفریح و لذت است و گردشگر یا توریست Tourist کسی است که برای خشنودی خود و لذت بردن مسافرت می کند (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۲۸ به نقل از محلاتی، ۱۳۸۰: ۲). در فرهنگ و ادبیات فارسی، گردشگری یا جهانگردی به سفر کردن در اقطار عالم، به منظور تفریح، سیاحت و زیارت و مسافرت به مقصدی و بازگشت به محل سکونت اصلی اطلاق می شود و شامل سفرهای کوتاه و موقت به مقصدهایی غیر از محل کار و محل سکونت اصلی به منظور سیر و سیاحت است (افراخته، ۱۲۸-۱۲۹: ۱۳۹۹ به نقل کاظمی، ۱۳۸۰: ۲۳). واژه گردشگری نخستین بار در سال ۱۸۱۱، در مرحله انگلیسی با نام ورزش مطرح شد در آن زمان این واژه به معنای مسافرت به منظور تماشای آثار تاریخی و بازدید از مناظر طبیعی برای کسب لذت به کار می رفت (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۲۹ به نقل از محلاتی، ۱۳۸۰: ۳). سازمان جهانی گردشگری، گردشگری را چنین تعریف می کند: «گردشگری عبارت است از: مجموعه کارهایی که یک فرد در سفر و در مکانی غیر از محیط عادی خود برای مدتی که کمتر از ۲۴ ساعت و بیشتر از یک سال نیست، انجام می دهد و هدف آن سرگرمی، تفریح، استراحت، ورزش، دیدار با اقوام و آشنایان، کسب و کار، مأموریت، شرکت در سمینار یا کنفرانس، درمان، مطالعه، تحقیق، فعالیت های مذهبی و فعالیتهایی از این قبیل است» (WTO, 1999). هرچند تلاش های زیادی برای تعریف گردشگری صورت گرفته است، به طور کلی می توان گردشگری را شامل همه فعالیتها و اقداماتی دانست که در خصوص گردشگر صورت می گیرد و نیز تمام فعالیتهایی که یک گردشگر در هنگام مسافرت به مکانی خارج از محل سکونت خود انجام می دهد. هدف از مسافرت می تواند موارد زیر باشد:

- دیدار با دوستان و آشنایان؛
- استفاده از فضا و چشم اندازهای طبیعی؛
- تجارت و انجام دادن کارهای شخصی؛
- درمان (آب درمانی، استفاده از آب و هوای سالم و غیره)؛
- زیارت و اجرای امور مذهبی؛
- تفریح و ورزش.

در مجموع، گردشگری یعنی حرکات مکانی موقت مردم به مکانها و مقصدهایی غیر از مکانهای معمول کار و سکونت آنها، فعالیتهایی که در مدت اقامت در این مقصدها انجام می‌دهند و نیز تسهیلات ارائه شده برای تأمین نیازهای آنها. بر اساس این تعریف، کسانی که در طول مدتی کمتر از ۱۲ ماه با اهدافی چون تفریح، استراحت، گزراندن تعطیلات، امور پزشکی و سلامتی، تحصیل، مأموریت‌های مذهبی، ورزش، تجارت یا دیدار با خویشاوندان خود از مکان دائمی یا مکان اقامت خود به مکان دیگر مسافرت می‌کنند گردشگر محسوب می‌شوند (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۲۹-۱۳۰ به نقل از رضوانی، ۱۳۸۷: ۵-۶). در حال حاضر که انسان شهری از فشارهای گوناگون ناشی از شهرنشینی، صنعتی شدن و ماشینی شدن زندگی رنج می‌برد، تمایل فزاینده‌ای در جهت روی آوردن به آرامش طبیعی و ظرفیتهای فرهنگی جوامع روستایی پیدا کرده است، در نتیجه، گسترش خطوط حمل و نقل دریایی، زمینی و هوایی بین مناطق مختلف روستایی و شهری جهان و نیز شکل‌گیری و گسترش سازمانهای ارائه دهنده خدمات به گردشگران از جمله عواملی هستند که می‌توانند نقش مهمی در رونق صنعت گردشگری روستایی ایفا نمایند (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۳۰ به نقل از ضیایی شیروان و براتی، ۱۳۸۵: ۲۸). از گردشگری به عنوان کاتالیزوری برای بازسازی و توسعه اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی یاد شده است به طوری که در اروپا برای رفع چالشهای اقتصادی و اجتماعی نواحی روستایی حاشیه‌ای یا روستاهایی که با کاهش فعالیتهای کشاورزی سنتی روبه‌رو هستند، گردشگری در کانون توجه قرار گرفته است. (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۳۰ به نقل از Sharpley)

گردشگری روستایی عبارت از همه فعالیتهای گردشگری در محیط روستایی، با توجه به فرهنگ و بافت سنتی روستا، هنر و صنایع روستایی و آداب و رسوم سنتی است. گردشگری روستایی جزئی از صنعت گردشگری است که می‌توان با برنامه‌ریزی اصولی و مناسب و شناسایی مزیتها و محدودیتهای آن در توسعه مناطق روستایی نقش مؤثری ایفا کرد. توسعه گردشگری در مناطق روستایی به اشکال مختلف نظیر گردشگران فاقد امکانات اقامتی، گردشگران دارای خانه‌های دوم و مجتمعهای تفریحی است که آثار مثبت و منفی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی گردشگری در نواحی روستایی می‌تواند بهبود وضعیت امنیت غذایی باشد (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۳۰-۱۳۱ به نقل از Richardson, 2002). امنیت غذایی به مفهوم دسترسی اقتصادی و فیزیکی همه مردم در همه زمانها به غذای کافی و مغذس و سالم برای داشتن یک زندگی سالم و پویاست. امنیت غذایی مستلزم عرضه کافی مواد غذایی در سطح کلان و توزیع عادلانه به منظوری دستیابی همه به آن است (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۳۱ به نقل از FAO, 1996).

۲-۴-۲- اهداف گردشگری روستایی:

برای گردشگری روستایی می‌توان اهداف متفاوت و متنوعی را برشمرد که مهم‌ترین آنها عبارتند از: افزایش درآمد روستائیان، افزایش میزان مشارکت روستائیان در سیاست‌گذاری و سیاست‌سازی، آموزش روستائیان در راستای توسعه پایدار، آماده‌نمودن افراد برای تأسیس و مدیریت صنایع کوچک روستایی و در نتیجه توسعه آنها، توسعه آنها، توسعه و بهبود زیرساختهای ارتباطی، افزایش فرصتهای شغلی و جلوگیری از مهاجرت جوانان روستایی و غیره (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۳۱ به نقل از ضیایی شیروان و براتی، ۱۳۸۵: ۲۹). بنابراین، گردشگری روستایی را می‌توان چنین تعریف کرد: «گردشگری روستایی به فعالیتهای و خدماتی گفته می‌شود که توسط کشاورزان روستایی را می‌توان چنین تعریف کرد: «گردشگری روستایی به فعالیتهای و خدماتی گفته می‌شود که توسط کشاورزان، مردم و دولت، برای تفریح، استراحت گردشگران و جذب آنان به نواحی روستایی ارائه می‌شود و می‌تواند شامل گردشگری کشاورزی، گردشگری مرزعه، گردشگری طبیعی، گردشگری فرهنگی و مانند آن باشد» (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۳۱ به نقل از رضوانی، ۱۳۸۷: ۳۲).

۲-۴-۳- انواع گردشگری روستایی:

بر اساس تعریف کمیسیون اروپایی (۱۹۸۶)، گردشگری روستایی تنها شامل گردشگری کشاورزی نمی‌شود، بلکه همه فعالیتهای را که گردشگران در مناطق روستایی انجام می‌دهند در بر می‌گیرد. از این رو، می‌توان گفت که افراد به دلایل مختلف و با انگیزه‌های متفاوت از نواحی روستایی بازدید می‌کنند و در بسیاری از فعالیت‌های گردشگری نیز شرکت خواهند کرد، به همین دلیل نیز انواع خاصی از

گردشگری در نواحی روستایی وجود دارد که به شخص مسافر، ویژگیهای مقصد و انگیزه سفر بستگی دارد. (همان جا) بنابراین، با توجه به ظرفیتهای جامعه محلی و اهداف گردشگران می توان گردشگری یا گردشگری روستایی را به هشت دسته مجزا تقسیم نمود:

- گردشگری طبیعی (natural tourism): در این شکل از گردشگری عمدتاً بر جنبه ها و جاذبه های طبیعی و محیطی تأکید شده است و هدف پناه بردن به دامن طبیعت زیباست.
- گردشگری فرهنگی (cultural tourism): در این شکل از گردشگری بر تاریخ، میراث فرهنگی و باستانی مردم روستایی تأکید می شود و گردشگر به دنبال آشنایی با آنهاست.
- اکو گردشگری (eco tourism): در این شکل از گردشگری علاوه بر جاذبه های طبیعی، گردشگر با زندگی و هنجارهای اجتماعی مردم محلی، که خود در تعامل با جاذبه های طبیعی است، ارتباط دارد و ضمن نگهداری از منابع طبیعی، ارزشهای فرهنگی و اجتماعی مردم محلی را نیز حفظ می کند.
- گردشگری دهکده (village tourism): در این نوع گردشگری، گردشگر با خانوارهای روستایی زندگی می کند و در فعالیت های اقتصادی و اجتماعی روستا مشارکت دارد.
- آگرو گردشگری (گردشگری کشاورزی) (agro tourism): در این گردشگری گردشگران بدون برجای گذاشتن تأثیرات منفی بر اکوسیستم مناطق میزبان یا فعالیتهای سنتی کشاورزان، با آنها در تعامل اند و مشارکت دارند.
- گردشگری مزرعه (farm tourism): در این نوع گردشگری به بررسی و معرفی گردشگری روستایی به عنوان یک نهاد ویژه در سازمانها می پردازند تا آنان را به شرکتهای روستایی ارتباط دهند (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۳ به نقل از ضیایی شیروان و براتی، ۱۳۸۵:۲۹). این نوع گردشگری با توجه به محیط شکل گیری آن متفاوت است و البته به عنوان گردشگری کشاورزی نیز شناخته می شود. گردشگری مزرعه شامل اقامت و گاهی اوقات مشارکت در فعالیتهای کشاورزی در مزرعه است و در بین خانوارهای کشاورز به عنوان مکمل و جانشین فعالیتهای اقتصادی رواج پیدا می کند. درباره تأثیرات گردشگری مزرعه بر نیروی کار دیدگاههای متفاوتی ارائه شده است ولی نقش آن در اشتغال زنان در مزارع از راه ارائه خدمات پذیرایی مورد تأکید است (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۱ به نقل از رضوانی، ۱۳۸۷:۳۴).
- گردشگری روستایی یا گردشگری محلی - روستایی (rural tourism): این نوع گردشگری که می تواند شامل موارد بالا نیز باشد، شامل اردو زدن، اقامت در منازل اجاره ای، گشت و شکار در حیات وحش، بازاریابی صنایع دستی، جشنواره های فرهنگی، ورزشهای ماجراجویانه، راپماهی، بازدید از مکانهای تاریخی، جشنواره های موسیقی و در واقع هرگونه فعالیت تفریحی ممکن در نواحی روستایی است (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۳ به نقل از Holland, Burian and Dixey, 2003:7).
- گردشگری سبز (green tourism): اگرچه در بعضی از کشورها اصطلاح «گردشگری سبز» به گردشگری روستایی اطلاق می شود (یعنی گردشگری در مناطق سرسبز)، اغلب برای توصیف نوعی از گردشگری به کار می رود که بیشتر طرف دار محیط زیست است. این نوع گردشگری با نامهای مختلف مانند «گردشگری مسئول»، «گردشگری سودمند» یا «گردشگری بدیل شناخته شده است. گردشگری سبز بهترین روش برای توسعه ارتباط همزیستی بین محیط زیست طبیعی و اجتماعی است. در مجموع، برخی از انواع متفاوت گردشگری جزء گردشگری روستایی به حساب می آیند ولی با آن مرتبط نیستند. برای مثال گردشگری کشاورزی به هرنوع گردشگری ای که به طور مستقیم با کشاورزی (مزرعه) مرتبط است اطلاق می شود و شامل اقامت در مزارع، اتاقها یا چادرها، بازدیدهای آموزشی، تهیه زمینه ای برای فعالیتهای تفریحی و فروش محصولات کشاورزی یا صنایع دستی است (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۳۳-۱۳۴ به نقل از رضوانی، ۱۳۸۷:۳۵).

۲-۵- گردشگری روستایی پایدار:

باید توجه داشت که گردشگری می تواند بخش عمده ای از اقتصاد روستا را متحول کند. که این خود به خصوص به نفع مناطق دور افتاده است. اما مسئله اصلی حفظ پایداری منابع طبیعی و ساختار اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی روستاست. گردشگری روستایی پیدار شکلی از برخورداری از مکانهای روستایی است که بر محیط و خصوصیات فرهنگی و اجتماعی تأکید می کند و برای حفظ آن می کوشد (افراخته، ۱۳۴۹:۱۳۴۹). به نقل از ضیایی شیروان و براتی، (۳۰:۱۳۸۵). باتلر (Butler) در سال ۱۹۹۳، گردشگری پایدار را شکلی از گردشگری تعریف کرد که بتواند در یک محیط در زمان نامحدود ادامه یابد و از نظر انسانی و فیزیکی به محیط زیست صدمه نرساند و تا حدی فعال باشد که به توسعه سایر فعالیتها و فرایندهای اجتماعی لطمه وارد نکند. برامول و لن توسعه پایدار گردشگری را در گرو انجام دادن طرحهایی می دانند که با اجرای آنها احیای دراز مدت منابع طبیعی و انساندر فعالیتهای گردشگری تحقق پیدا کند. (افراخته، ۱۳۴۹:۱۳۴۹). به نقل از Bramwll (and Lane, 1993:72). دیگر تعاریف گردشگری پایدار عبارت است از: توسعه گردشگری با هدف حفظ و بهبود محیط زیست، تأمین نیازهای اساسی انسانی، بهبود وضع موجود و برابری نسلی و نیز بهبود کیفیت زندگی همه مردم. اینسکپ (Inskeep) (۱۹۹۱) موضوع گردشگری پایدار را تأمین نیازهای گردشگران حاضر و مناطق میزبان و در ضمن حفظ و بهبود فرصتها برای آینده تعریف کرده است. به طور مشابه، مک کرچر (Mckercher) نیز گردشگری پایدار را به شرح زیر تعریف کرده است: گردشگری هنگامی پایدار است که منابع فرهنگی و زیست محیطی، اجتماعی، اقتصادی و رفاه یک ناحیه را تأمین و حفظ کند (افراخته، ۱۳۴۹:۱۳۴۹). به نقل از رضوانی، ۱۳۹۹:۱۱۹-۱۲۰). بنابراین، در توسعه گردشگری روستایی پایدار باید به چهار بُعد پایداری اکولوژیکی (حفظ و بهبود تنوع زیست محیطی و بیولوژیکی)، پایداری فرهنگی (حفظ و بهبود ارزشهای انسانی و فرهنگی)، پایداری اقتصادی (کارآمدی اقتصادی و حمایت از منابع آبی) و پایداری محلی (توجه به خواسته های مردم محلی و توانمندی آنها) توجه ویژه مبذول گردد (افراخته، ۱۳۵:۱۳۹۹). به نقل از ضیایی شیروان و براتی، (۳۰:۱۳۸۵).

۲-۶- ضروریات توجه به گردشگری روستایی:

گردشگری و گردشگری روستایی در حال حاضر یکی از ابعاد اصلی توسعه هر ملتی است. از جمله دلایلی که برای ضرورت توجه به گردشگری روستایی می توان برشمرد عبارت اند از:

- کسب درآمد برای روستاییان از طریق فروش محصولات و صنایع دستی؛
- کسب اطلاعات جدید توسط روستاییان از گردشگران و در نتیجه افزایش سطح آگاهی آنان؛
- کاهش میزان مهاجرت به شهرها و در نتیجه کاهش مشکلات ناشی از مهاجرت برای جامعه شهری؛
- آبادانی و هویت شناسی روستاها؛
- رشد صنایع دستی و دیگر صنایع کوچک در سطح روستاها؛
- گردشگری روستایی جوانی است به دوستداران طبیعت (همان جا).

بررسیهای درک هال و رابرت (Derk Hall and Robeert) در زمینه گردشگری روستایی نشان می دهد که گردشگری در مناطق روستایی ۱۰ تا ۲۰ درصد از تمامی فعالیتهای جهانگردی را شامل می شود. کشور جمهوری اسلامی ایران نیز به رغم تنوع جاذبه های روستایی و وجود ۳۶۵ روستا که برای هدف گردشگری مشخص شده اند (افراخته، ۱۳۵:۱۳۹۹). به نقل از خبرگزاری ایلنا، ۸۵/۲/۳، تاکنون به دلایل متعددی نتوانسته است به جایگاه شایسته در صنعت گردشگری دست یابد، از این رو، توسعه گردشگری روستایی در ایران ضرورتی اجتناب ناپذیر و باید با رعایت همه امکانات و منابع موجود، راهکارهای عملی ارائه گردد (افراخته، ۱۳۶:۱۳۹۹). به نقل از مرکز مطالعات خلیج فارس، (۱۳۹۱). در کشور ما اکو گردشگری یک منبع اقتصادی کم نظیر، خاص، بسیار مستعد و البته رها شده به حال خود است. از این رو، به کار گیری پایدار جاذبه های اکوتوریستی به افزایش درآمد روستاییان، افزایش میزان مشارکت روستاییان در سیاست گذاری و

سیاست سازی، آموزش روستاییان در جهت توسعه توسعه پایدار، آماده نمودن افراد برای تأسیس و مدیریت صنایع کوچک روستایی و در نتیجه توسعه آنها، توسعه و بهبود زیرساختهای ارتباطی، افزایش فرصتهای شغلی، جلوگیری از مهاجرت قشرهای جوان روستایی و غیره منجر می شود (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۶ به نقل از بیژنی، مرادی و مرادی، ۱۳۹۰)

۲-۷- تأثیرات، پیامدها و مشکلات ناشی از گردشگری روستایی:

یکی از حوزه های اصلی مورد علاقه جغرافی دانان و همچنین دیگر محققان گردشگری تأثیرات گردشگری و تفریحات بر جامعه مقصد است. پیامدهای گردشگری اغلب در یک چارچوب نظریه ای شامل تأثیرات اقتصادی، زیست محیطی، اجتماعی و فرهنگی بررسی می شود. این تأثیرات جدا از یکدیگر نیستند. تأثیرات اقتصادی، زیست محیطی و فرهنگی در یک حوزه تعاملی با «تأثیرات اجتماعی» عمل می کنند (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۶ به نقل از رضوانی، ۱۳۸۷: ۹۰-۸۹).

۲-۷-۱- تأثیرات اقتصادی:

با وجود تمامی منافع ناشی از گردشگری روستایی این صنعت می تواند به بسیاری از جوامع محلی آسیب برساند. معمولاً تاکنون اکثر نافع حاصل از فعالیت گردشگری به طور ناهمگونی بین روستاها و شهرها توزیع شده و میزان برگشت سرمایه به جامعه روستایی و محلی اندک بوده است. درآمد ناشی از تسهیلاتی نظیر اقامتگاهها، هتلها، شرکتهای گردشگری، غذاها و نوشیدنیها اغلب نصیب جامعه شهری شده است (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۶).

۲-۷-۲- تأثیرات زیست محیطی:

برخی از فعالیتهای گردشگری به تخریب منابع طبیعی و زیست محیطی می انجامد (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۷).

۲-۷-۳- تأثیرات اجتماعی- فرهنگی:

به دلیل درآمد بالای ناشی از صنعت گردشگری در مقایسه با کشاورزی، اغلب روستاییان به طرف این صنعت هجوم برده اند و در نتیجه تداخل با فرهنگ شهری و تفاوتهای موجود میان این دو فرهنگ، می تواند به از هم گسیختگی فرهنگ روستا و کاهش مشارکت روستاییان در عرصه های سنتی و آداب و رسوم محلی منجر شود (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۷ به نقل از ضیایی شیروان و براتی، ۱۳۸۵: ۳۲-۳۱). در این قسمت از بین روستاهای پرشمار ایران با قابلیتهای بالای گردشگری نمونه هایی مورد بررسی قرار می گیرد.

روستای تاریخی-طبیعی کندوان یکی از روستاهای واقع در شمال غرب ایران با قابلیتهای بالفعل و بالقوه در زمینه گردشگری و اکو گردشگری روستایی است. این روستا با قدمتی بیش از ۸۵۰ سال، در ۵۰ کیلومتری جنوب تبریز و در یکی از دامنه های غربی کوه های سهند واقع شده است. روستای کندوان، در امتداد رودخانه کندوان و در راستای غربی-شرقی، به صورت پلکانی در دامنه ای با شیب تند قرار گرفته است (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۷ به نقل از زرگر، ۱۳۸۷:۶۵). پایه های اقتصادی اهالی روستای کندوان بر سه عنصر کشاورزی، دامداری و صنایع دستی استوار است که از آن میان اهمیت دامداری بیشتر است. در تمام خانواده های این روستا صنایع دستی با تنوع بسیار متداول است و برای آنها جنبه مکمل درآمد را دارد. فرش، گلیم و جاجیم را می توان از مهم ترین صنایع دستی کندوان برشمرد. چشم انداز روستای کندوان با ظاهر متفاوت آن، الگویی ساده از طبیعت و جغرافیای منطقه و پاسخگوی نیازهای اساسی مردمانی است که فعالیتهای اقتصادی و فرهنگ زیستی آنها با دیگر نقاط ایران متفاوت است (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۷ به نقل از اکبری و بمانیان، ۱۳۸۷: ۱۳۷-۱۳۶). شیوه بنای خانه های این روستا از نوع معماری صخره ای و به شکل مخروطی یا کله قندی است که احتمالاً مربوط به قرن هفتم هجری است. برخی از باستان شناسان قدمت این روستا را به دوره های پیش از اسلام نسبت می دهند. در دل این تپه های بلند که ارتفاع بعضی از آنها به ۴۰ متر می رسد، صدها آغل، انبار و اتاقک حفر شده که بسیار دیدنی است. این روستا به سبب ویژگی معماری صخره ای و بافت مخصوص آن در فهرست آثار ملی کشور به ثبت رسیده است. کندوان روستایی است که مردمان آن سالهاست در دل کوهها و صخره های سنگی زندگی می کنند. مردم این روستا از صدها سال قبل، یعنی همزمان با یورش مغولها، در دل خانه هایی فرو رفته در صخره های ماسه ای فشرده زندگی می کنند. (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۳۷-۱۳۸ به نقل از شیخی، ۱۳۸۹).

نیکوترین جلوه های صورت و معنای برآمده از باورهای ساکنان روستا در روستاهایی نمایان می شود که بتوانند همگام با محیط طبیعی خود زیست کنند و هماهنگ با ویژگیهای کالبدی-مکانی محل استقرار در محیطهای طبیعی، چه از روی احترام بدان محیطها و چه در پیوند با مجموعه باورهای برآمده از فرهنگ کهن و تاریخ پر ماجرای آن سرزمین، همراه با ظرافت و لطافتی خاص صورت می گیرد. در این روستاها در آمیختگی با طبیعت با پیروی و بهره وری همزمان از آن همراه است. در کندوان تلاش می شود که از کمترین فضا بیشترین بهره برداری ممکن صورت گیرد. (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۸ به نقل از حاجی ابراهیم زرگر، ۱۳۷۳:۳۴).

برخی از مفروضات زیربنایی و ایدئالهای اکوگردشگری پایدار در روستاهای کندوان عبارت اند از:

- حفظ محیط طبیعی و چشم انداز بوم شناختی روستا؛
- تعیین و اجرای توسعه گردشگری متناسب با محیط زیست، اقتصاد، فرهنگ و معشیت روستاییان؛
- ایجاد ارتباط و همکاری میان صنعت گردشگری با سایر بخش های اقتصادی محلی به منظور ایجاد محیطهای کاری خودجوش؛
- بازاریابی دقیق و برنامه ریزی شده برای صنعت گردشگری؛
- فراهم سازی تسهیلات لازم برای افراد سالخورده روستا؛
- آموزش و تربیت افراد بومی روستا به منظور حفظ و بسط فرهنگ و آداب و رسوم بومی خود؛
- تحقیقات مدون و همه جانبه در همه زمینه های مرتبط با روستا و روستاییان (افراخته، ۱۳۹۹: ۱۳۸-۱۳۹ به نقل از اکبری و بمانیان، ۱۳۸۷:۱۴۱).

نمونه دیگر، روستای برغان در شهرستان ساوجبلاغ است روستای برغان، مرکز دهستان برغان در بخش چنادر از شهرستان ساوجبلاغ استان البرز است. این روستا در فاصله ۱۳ کیلومتری شمال شهر کرج و ۳۵ کیلومتری شهر هشتگرد، مرکز شهرستان ساوجبلاغ قرار دارد. روستای برغان با جاده ای به باغستان کرج مرتبط است. این روستا دارای آثار مربوط به دوره صفویان است (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۷ به نقل از جمعه پور و احمدی، ۱۳۹۰:۴۵). کاهش تأثیرات منفی زیست محیطی و افزایش منافع اقتصادی حاصل از فعالیت های گردشگری می تواند عامل ایجاد نگرش مثبت ساکنان روستایی به گردشگران باشد (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۷ به نقل از سلیمانی هارونی، خسروی پور، بردران و غنیان، ۱۳۸۹: ۲۱۳-۲۱۷). روستاهای نمونه گردشگری در کشور بسیار زیاد است. برخی از مشهورترین آنها ماسوله در گیلان (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۹ به نقل از AfraKhteh, 2006) و اورامانات در کرمانشاه (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۹ به نقل از میرزایی، ۱۳۸۸: ۴۹-۷۶) می باشد. برنابر اظهارات خانم آگنس کرن، زبان شناس دانشگاه آکسفورد، هنگام دیدار از ایران، میراث فرهنگی یکی از مبانی گردشگری است که در وجب ب وجب خاک ایران، از جمله بلوچستان گسترده شده است اما از آنها استفاده مطلوبی به عمل نمی آید. صنعت گردشگری روستایی فعالیتی پیچیده و حساس است و نیازمند برنامه ریزی دقیق و هدفمند می باشد و در برخورد با آن باید هوشمندان عمل نمود (افراخته، ۱۳۹۹:۱۳۹ به نقل از ضیایی شیروان و براتی، ۱۳۸۵: ۳۱-۳۲). بنیانهای گردشگری روستایی تنها به طبیعت روستایی محدود نمی گردد بلکه از ویژگی های انسانی، تاریخی، فرهنگی و سنن محلی نیز از بنیانهای توسعه گردشگری روستایی می باشند. از دیگر جاذبه های بی شمار گردشگری ایران می توان به شهر سوخته سیستان از یادمانهای فرهنگ کهن ایران در سرزمین سیستان و صنایع دستی کلپورگان و نیز سوزن دوزی بلوچ اشاره کرد.

جدول (۱) آمار تعداد مجوزهای رسمی بومگردی

نام استان	تعداد اقامتگاههای بوم گردی	درصد اقامتگاههای بوم گردی
اصفهان	۲۰۸	۳۱
کرمان	۱۰۴	۱۶
یزد	۱۰۲	۱۵
مازندران	۵۴	۸
قشم	۳۲	۵

فارس	۲۴	۴
سمنان	۲۱	۳
خراسان جنوبی	۱۳	۲
سیستان و بلوچستان	۱۲	۲
اردبیل	۱۲	۲
ایلام	۱۱	۲
خراسان رضوی	۱۰	۱
خراسان شمالی	۶	۱
قزوین	۶	۱
چهارمحال بختیاری	۶	۱
آذربایجان غربی	۵	۱
مرکزی	۵	۱
چابهار	۵	۱
زنجان	۴	۱
بوشهر	۴	۱
گلستان	۴	۱
همدان	۴	۱
کرمانشاه	۳	۰
کهگیلویه و بویر احمد	۳	۰
گیلان	۳	۰
هرمزگان	۳	۰
خوزستان	۲	۰
کردستان	۲	۰
لرستان	۱	۰
آذربایجان شرقی	۰	۰
تهران	۰	۰
قم	۰	۰
البرز	۰	۰
جمع	۶۶۹	۱۰۰

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، ۱۳۹۸

۳- پشینه تحقیق

فرجی راد عبدالرضا واحسانی افسانه در مقاله ای با عنوان "بررسی تاثیر اقامتگاه های محلی (خوشه سار بوم گردی) بر ارتقا سطح زندگی جامعه محلی (با تاکید بر روستای "گرمه" و "شیب دراز") که با هدف بررسی نقش اقامتگاه های محلی (خوشه سار بوم گردی) بر ارتقا سطح زندگی جامعه محلی با تاکید بر روستاهای "گرمه" (کویر مرکزی ایران) و "شیب دراز" (جزیره قشم) انجام شده است. برای انجام این پژوهش تلفیقی از روش های کیفی و کمی مورد استفاده قرار گرفته است.

پروشنعلی محمد، ریاحی وحید، در پژوهشی تحت عنوان "نقش بوم گردی در توسعه اقتصادی مناطق روستایی (مطالعه موردی: دهستان پنجهزاره شهرستان بهشهر)" به این نتیجه رسیده اند که بوم گردی به عنوان یکی از شاخه های صنعت گردشگری تقریباً ۲۷ درصد سفرهای بین المللی را در بر می گیرد و چنانچه به صورت مناسب مدیریت شود، می تواند به اشتغال محلی، فرصت های توسعه ی بومی و حفظ

محیط طبیعی منجر گردد. دهستان پنجهزاره با داشتن طبیعت زیبا، سرسبز و چشم اندازهای منحصر به فرد، دارای بیش از ۱۰ جاذبه طبیعی متنوع و ارزشمند بوده، که بهره گیری از این قابلیت های ارزشمند و متنوع در صنعت گردشگری به مثابه منابع اقتصادی اهمیت دارند. هدف از انجام این پژوهش، بررسی اثرات بوم گردی در توسعه اقتصادی دهستان پنجهزاره می باشد.

قادرمزی حامد، جمینی داوود، جمشیدی علیرضا، در پژوهشی با عنوان: "واکاوی اثرات گردشگری بر توسعه نواحی روستایی (مطالعه مورد: روستای قوری قلعه، استان سندج)" که با روش توصیفی - تحلیلی بررسی نموده اند و به این نتیجه رسیده اند که به منظور سنجش و ارزیابی تأثیرات گردشگری بر ساکنین روستای قوری قلعه، که به عنوان یکی از مهم ترین مقاصد گردشگران در استان کرمانشاه و غرب کشور مطرح است، انجام گرفته است.

عناستانی علی اکبر، گیاهی حسن، جوانشیری مهدی، در پژوهشی با عنوان "بررسی و تحلیل آثار ایجاد اقامتگاه های بوم گردی بر توسعه سکونتگاه های روستایی (نمونه: روستای رادکان شهرستان چناران)" از طریق تجزیه و تحلیل آثار ایجاد اقامتگاه های بومگردی بر توسعه سکونتگاه های روستای رادکان چناران به این نتیجه دست پیدا کردند که اقامتگاه های بوم گردی چند سالی است که در روستاهای اطراف شهرهای بزرگ و دارای آثار تاریخی و طبیعی شکل گرفتند و سازمان های متولی از آنها حمایت می کنند. از سویی نیز مشکلات شهرنشینی و فطرت طبیعت دوست آدمی، او را به دامان طبیعت و مناطق آرام می کشاند؛ بنابراین این عامل فرصت خوبی است تا اسباب توسعه روستایی با گردشگری و خدمات آن فراهم آید.

جلالیان حمید، رضوانی محمدرضا، طهماسبی اصغر، اروچی حسن، در مقاله ای تحت عنوان "تبیین مدل توسعه سیستم گردشگری روستایی با استفاده از نظریه آشوب و مدل باتلر (مورد مطالعه: روستای مصر، شهرستان خور و بیابانک)" با هدف شناسایی مدل ارزیابی سیستم گردشگری روستا و تبیین آن با نظریه های مقاصد گردشگری انجام شده است و به نتیجه زیر دست پیدا نموده اند: به دلیل حساسیت بالای روستاهای مناطق بیابانی و توان های گردشگری آن، برنامه ریزی برای توسعه گردشگری روستایی، نیازمند تبیین سیستم توسعه گردشگری است. روستای مصر، یکی از مهم ترین فضاهای گردشگری شهرستان خور و بیابانک است که در طی سال های گذشته، رشد فعالیت های گردشگری را تجربه کرده است.

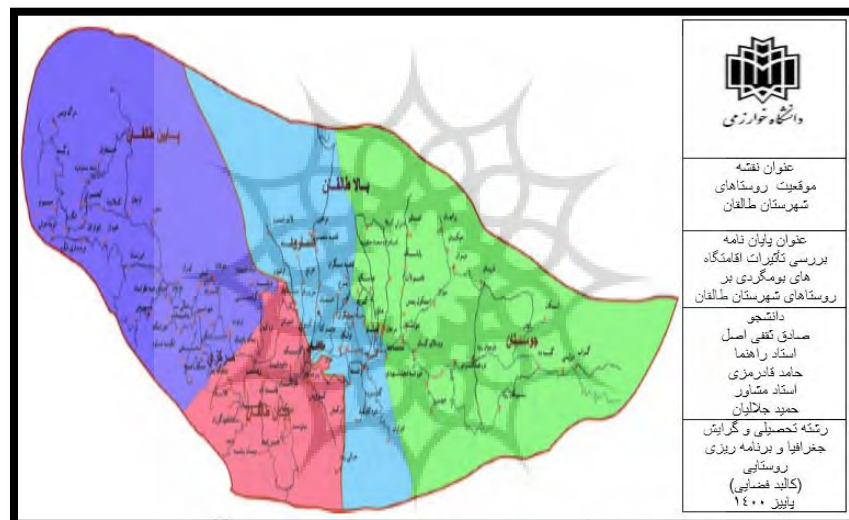
حسام مهدی، در پژوهشی با عنوان "شناسایی موانع تأسیس و توسعه اقامت گاه های بومگردی در نواحی روستایی استان گیلان" به این نتیجه دست یافته است که توجه به حفظ محیط زیست و اقتصاد محلی سبب شده است تا در سال های اخیر بومگردی در کانون توجه برنامه ریزان و متخصصین حوزه گردشگری قرار گیرد. جهت دستیابی به اهداف بومگردی، توسعه اقامت گاه های بومگردی یکی از راه های مؤثر است. در این میان، استان گیلان به عنوان یکی از مقصدهای اصلی گردشگری در ایران با دارا بودن تعداد زیادی از جاذبه ها و منابع گردشگری، همواره مورد توجه بسیاری از گردشگران است که در صورت توجه به اصول بومگردی می تواند سبب توسعه استان گردد. بر این مبنا تأسیس اقامت گاه های بومگردی در نواحی روستایی از چند سال گذشته همواره مورد تأکید مسئولین استان بوده است.

قدیری معصوم مجتبی، مینایی مهرداد، دربان آستانه علیرضا، در مقاله علمی و پژوهشی با عنوان "نقش اقامت گاه های بوم گردی در توسعه گردشگری روستایی در نواحی روستایی شهرستان خور و بیابانک" به این نتیجه رسیده اند که اقامت گاه های بوم گردی از طریق سازگاری با محیط طبیعی و جوامع محلی و اقتصاد می توانند پایدار بمانند و با جایگزین کردن هتل های معمولی به تعداد بیشتری از اقامت گاه های بوم گردی تأثیر کلی صنعت گردشگری را کاهش دهند و از این طریق به توسعه پایدار گردشگری نایل شوند.

۴- روش‌شناسی پژوهش قلمرو جغرافیایی تحقیق

شهرستان طالقان با مساحت در حدود ۱۳۲۵ کیلومتر مربع، یکی از شهرستان‌های تابع استان البرز است. شرقی‌ترین نقطه طالقان، روستای گراب و گردنه عسلک (۳۶ درجه و ۵۴ دقیقه عرض شمالی و ۵۱ درجه و ۱۰ دقیقه طول شرقی، با ارتفاع ۳۱۳۸ متر از سطح دریا) و غربی‌ترین نقطه طالقان روستای برگه و گردنه انگه (۳۶ درجه و ۱۴ دقیقه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۲۶ دقیقه طول شرقی با ارتفاع ۲۱۶۰ متر از سطح دریا) می‌باشد. این شهرستان در منطقه ای پیلانی در میان رشته کوه البرز در ۱۳۰ کیلومتری شمال غربی تهران واقع شده است. از سمت شمال به رشته کوه‌های البرز، رامسر، تنکابن و الموت، از شرق به شهر کرج و از جنوب به هشتگرد و ساوجبلاغ و از غرب به قزوین محدود می‌گردد. ارتفاع آن از سطح دریا از ۱۴۰۰ تا ۴۱۰۰ متر متغیر است. منطقه مورد نظر در بخش غربی البرز واقع شده است. این بخش شامل کوه‌هایی است که از دره سفید و در تنگه ی منجیل تا دره چالوس ادامه دارد. در این واحد کودهای چندی قرار گرفته که مشهورترین آنها علم کوه تخت سلیمان، غارهای بزرگ و کار کوچک است.

شکل (۱) موقعیت شهرستان طالقان در کشور

۵- روش تحقیق

در این پژوهش جمع آوری داده‌ها با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای - اسنادی و بررسی‌های میدانی مانند پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده صورت گرفته است. با توجه به اهداف پژوهش دو نوع پرسشنامه تهیه گردید... به طور کلی روش گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر به صورت زیر می‌باشد:

- ۱- روش استفاده از اسناد و مدارک (مطالعه کتابخانه‌ای): در بیشتر مطالعات و تحقیقات استفاده از اسناد و مدارک اجتناب ناپذیر است. در این تحقیق نیز از این روش جهت آگاهی از نظریات صاحب‌نظران در زمینه مفاهیم و مسائل تئوریک استفاده گردیده است. همچنین از آمار و اطلاعات موجود در نهادها و سازمان‌های مختلف جهت ترسیم وضعیت موجود منطقه مورد نظر استفاده شده است
- ۲- روش میدانی - پیمایشی شامل مراجعه به محل، مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه لازم به ذکر است که اساس کار این پژوهش به صورت میدانی توسط ابزار پرسشنامه می‌باشد. پرسشنامه‌های تهیه شده با دقت فراوان تکمیل گردیده و در فرایند جمع آوری اطلاعات سعی شده که از انواع خطاهای تحقیق مانند خطای مربوط به پرسشگران، پاسخگویان، پرسشنامه و ... به حداقل کاهش یابد. در بخش کمی و کیفی شامل ۲۰۰ عدد که برای هر گروه ۱۰۰ عدد می‌باشد. نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها برای گروه دهیاران با مراجعه حضوری به دفتر فرمانداری

شهرستان طالقان و ملاقات با آنان صورت گرفت. هم چنین پرسشنامه های صاحبان اقامتگاه های بوم گردی به دو روش تلفنی و حضوری تکمیل گردیده است.

۶- واحد تحلیل

در این تحقیق دو نوع واحد تحلیل به کار رفته است:

۱- واحد تحلیل دهیاری ها و شوراهای اسلامی روستا

۲- واحد تحلیل صاحبان اقامتگاه های بوم گردی

۶-۱- رتبه بندی اهمیت مولفه ها بر اساس آزمون فریدمن (از دیدگاه دوگروه)

یکی از آزمون های ناپارامتریک بسیار مهم که برای رتبه بندی به کار می رود، آزمون فریدمن است. لذا با توجه به ابعاد پژوهش به طور کلی، به رتبه بندی اهمیت متغیرها از دیدگاه شوراهای اسلامی روستا و دهیاری ها و صاحبان اقامتگاه های بوم گردی می پردازیم.

۶-۲- رتبه بندی اثرات اجتماعی - فرهنگی گردشگری از دیدگاه شوراها و صاحبان اقامتگاه های بوم گردی

خانوار در مورد اثرات اجتماعی - فرهنگی گردشگری بر اساس جدول (۴-۳۸) متغیرها به ترتیب اهمیت عبارتند از: افزایش دسترسی به فناوری ارتباطات و مخابرات ، کاهش پابندی به آداب و رسوم، افزایش ناهنجاری های اجتماعی، افزایش مهاجر پذیری، افزایش مشارکت مردم با نهادها، افزایش فرهنگ مصرف گرایی، کاهش مهاجر فرستی روستا، تغییر نوع گذران اوقات فراغت، به هم خوردن بافت زندگی روستایی، افزایش نامنی در روستا، بهبود راهها و معابر، افزایش امکانات بهداشتی و درمانی، اختلال در آمد و شد، افزایش امکانات و خدمات در روستا، افزایش نزاع و درگیری، پایین ترین رتبه نیز به اختصاص یافته است. بنابراین با توجه به این که سطح معناداری ۰۰۰/۰ می باشد، می توان در سطح خطای ۰/۱۰ به این نتیجه اتکا کرد که بیشترین اهمیت را افزایش ناهنجاری های اجتماعی به خود اختصاص داده است و این امر نشان دهنده تاثیر منفی گردشگری از نظر اجتماعی می باشد؛

جدول (۲) تست فریدمن اثرات اجتماعی - فرهنگی گردشگری از دیدگاه شوراها و صاحبان اقامتگاه های بوم گردی

تست فریدمن	
تعداد	100
Che-squARE	۱۲۲۳٫۸۵
درجه آزادی	15
سطح معنی داری	0,000

جدول (۳) رتبه بندی اثرات اجتماعی - فرهنگی گردشگری از دیدگاه شوراها و صاحبان اقامتگاه های بوم گردی

مؤلفه ها	رتبه اهمیت	Ranks
امنیت منطقه	۱۰	۸,۳۶
مشکلات تردد برای بومیان	۱۴	۶,۵۹
پرواز ناهنجاری های اجتماعی	۳	۱۱,۵۵
به هم خوردن بافت زندگی سنتی و کاهش مشارکت	۹	۸,۶۵
افزایش درگیری و نزاع	۱۶	۴,۳۲
افزایش مشارکت مردم با دهیاری ها و نهادهای محلی	۵	۹,۷۲
کاهش پابندی بومیان به آداب و رسوم و سنت ها	۲	۱۱,۶۹
افزایش فرهنگ مصرف گرایی بومیان	۶	۹,۹,۶۸

۸,۸۳	۸	تغییر در نوع گذاران اوقات بومیان
۹,۰۲	۷	کاهش مهاجرت بومیان.
۱۰,۹۵	۴	توسعه روستا و مهاجرپذیری
4.70	15	بهبود کیفیت خدمات عمومی برای بومیان
۷,۵۰	۱۱	بهبود وضعیت معابر و راه ها در روستا
۷,۱۹	۱۳	افزایش خدمات و امکانات در روستا
۱۲,۶۸	۱	افزایش دسترسی بومیان به فناوری و اتباطات
۷,۴۶	۱۲	افزایش خدمات بهداشتی و درمانی

۶-۳- رتبه بندی اثرات زیست محیطی گردشگری از دیدگاه شوراهای و سرپرستان

خانوار در مورد اثرات زیست محیطی گردشگری بر اساس جدول (۴-۴۱) متغیرها به ترتیب اهمیت عبارتند از: رهاسازی زباله ها در حاشیه رودها و اراضی، افزایش زباله در محیط روستا، تخریب اراضی و باغات، تغییر کاربری اراضی و باغات، از بین رفتن مناظر روستایی، آسیب به گونه های گیاهی، آسیب به گونه های جانوری، ایجاد ترافیک و شلوغی معابر، آلودگی هوا و در آخر توجه و مدیریت دقیق منابع محیطی می باشد. از آنجا که طبق جدول (۴-۴۰) سطح معناداری نیز ۰/۰۰۰ به دست آمده است نشان می دهد که می توان در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ به نتایج به دست آمده اتکا نمود.

جدول (۴) تست فریدمن اثرات زیست محیطی گردشگری از دیدگاه شوراهای و صاحبان اقامتگاه های بوم گردی

تست فریدمن	
تعداد	100
Che-squARE	۶۱۴,۲۸۵
درجه آزادی	۱۰
سطح معنی داری	0.000

جدول (۵) رتبه بندی اثرات زیست محیطی گردشگری از دیدگاه شوراهای و صاحبان اقامتگاه های بوم گردی

موانع ها	رتبه اهمیت	Ranks
تغییر کاربری اراضی و باغات	4	5.70
تخریب اراضی کشاورزی و باغات	3	6.52
ترافیک و شلوغی معابر	۸	۴,۹۹
کاهش کیفیت هوا و آلودگی	9	۴۰,۲۵
از بین رفتن مناظر زیبای روستا	5	6.50
توجه و مدیریت دقیق تر منابع محیطی	10	۳,۸۵
افزایش زباله ها در محیط روستا	2	۷,۰۷۳
زباله سازی در حاشیه رودها و زمین های کشاورزی	1	۷,۸۸
آسیب به گونه های گیاهی	6	۵,۵۱
آسیب به گونه های جانوری	۷	۵,۲۶

۶-۴- رتبه بندی اثرات اقتصادی گردشگری

بر اساس جدول زیر از آنجا که سطح معناداری کمتر از ۰۵/۰ می باشد. بنابراین می توان ۱۰ متغیر اقتصادی را بر اساس آزمون فریدمن رتبه بندی نمود. در مورد اثرات اقتصادی گردشگری بر اساس جدول متغیرها به ترتیب اهمیت عبارتند از: افزایش قیمت زمین و مسکن، افزایش اشتغال غیر بومیان، افزایش هزینه های مواد غذایی، کاهش وابستگی روستا به بخش کشاورزی، افزایش درآمد بومیان، تنوع شغلی بومیان، اشتغال جوانان، افزایش شکاف درآمدی بین روستاییان، و در پایین ترین رتبه نیز افزایش اشتغال زنان قرار دارد. بنابراین با توجه به این که مقدار معناداری نیز ۰۰۰/۰ به دست آمده است، نشان می دهد که می توان در سطح خطای ۰۱/۰ به نتایج به دست آمده انکا نمود.

جدول (۶) تست فریدمن اثرات اقتصادی گردشگری از دیدگاه شوراها و صاحبان اقامتگاه های بوم گردی

تست فریدمن	
تعداد	۱۰۰
Che-squARE	۱۱۸۵,۶۷
درجه آزادی	۱۴
سطح معنی داری	0.000

جدول (۷) رتبه بندی اثرات زیست محیطی گردشگری از دیدگاه شوراها و صاحبان اقامتگاه های بوم گردی

مولفه ها	درجه اهمیت	Ranks
کاهش وابستگی روستا به بخش کشاورزی	۴	۷,۸۵
تنوع شغلی	۶	۶,۹۶
افزایش اشتغال جوانان	۸	۴,۱۵
افزایش اشتغال زنان	10	3.29
افزایش اشتغال برای بومیان	۷	4.29
افزایش اشتغال برای غیربومیان	۲	۸,۳۶
افزایش درآمد بومیان	۵	۷,۲۰
ایجاد شکاف درآمدی بین روستاییان	۹	۳,۹۲
هزینه مواد غذایی	۳	۸,۰۵
افزایش قیمت زمین و مسکن.	1	8.67

۶-۵-آزمون فرضیات:

فرضیات پژوهش با استفاده از روش کتابخانه ای و میدانی انجام شده است. سپس نتایج آن در نرم افزار spss قرار داده و آزمون های آماری لازم بر روی آن انجام شده است. لذا بر اساس نتایج به دست آمده، فرضیات تحقیق مورد آزمون قرار می گیرند.

۶-۵-۱- آزمون فرضیه اول:

اقامتگاه های بوم گردی در ابعاد اجتماعی فرهنگی، زیست محیطی و اقتصادی بر روستاهای شهرستان طالقان تاثیر گذار بوده اند.

برای بررسی فرضیه اول از آزمون آماری میانگین یک نمونه استفاده شد. فرض صفر و فرض مقابل با توجه به طیف پنج تایی لیکرت به این صورت است:

آزمون فرض:

$$H_0: \mu \geq 4$$

$$H_1: \mu < 4$$

با توجه به اینکه تمامی سؤالات پرسشنامه به صورت مستقیم طراحی شده‌اند، میانگین به دست آمده در بازه کمتر از ۴ به معنای عدم تاثیر گذاری و در بازه بیشتر از عدد ۴، به معنای تاثیر گذاری صنعت گردشگری و اقامت گاه های بوم گردی بر روستاهای شهرستان طالقان می باشد .

با توجه به جدول ملاحظه می شود که آزمون تی برای متغیر تحقیق معنی دار است و از آنجا که میانگین های به دست آمده بیشتر از ۴ هست، تفسیر این معنی داری بدین صورت است که اقامتگاه های بوم گردی در ابعاد اجتماعی فرهنگی، زیست محیطی و اقتصادی بر روستاهای شهرستان طالقان تاثیر گذار بوده اند.

جدول (۸) خلاصه نتیجه آزمون تی برای بررسی فرضیه اول تحقیق

متغیر تحقیق	میانگین	انحراف معیار	t آماره	سطح معنی داری	وضعیت
تاثیرگذاری گردشگری و اقامتگاه های بوم گردی در همه ابعاد	۴/۳۵	۰/۶۸۹	۶/۵۱۰	۰/۰۰۱	تایید

منبع: نگارنده، ۱۴۰۰

۶-۵-۲- آزمون فرضیه دوم:

توسعه اقامتگاه های بوم گردی می تواند در ایجاد مشاغل و افزایش درآمد برای روستاییان شهرستان طالقان موثر واقع گردد.

شاخص های اقتصادی در این پژوهش ۱۰ شاخص می باشد که شامل افزایش قیمت زمین و مسکن، افزایش اشتغال غیر بومیان، افزایش هزینه های مواد غذایی، کاهش وابستگی روستا به بخش کشاورزی، افزایش درآمد بومیان، تنوع شغلی بومیان، اشتغال جوانان، افزایش شکاف درآمدی بین روستاییان، و افزایش اشتغال برای زنان می باشد. لذا برای آزمون فرضیه ۲ می توان فرض های آماری را به این صورت مطرح نمود. H_0 بیانگر آن است که گردشگری اثرات اقتصادی مناسبی بر جای گذاشته است. در واقع فرض H_0 اثرات مثبت بیشتر را در مقابل اثرات منفی تبیین می کند. اما H_1 بیانگر این مطلب است که اثرات اقتصادی منفی رونق گردشگری بیشتر بوده است. لذا بررسی یکایک متغیرها طبق جدول (۴-۳۵) نشان می دهد که از بین ۱۰ شاخص نشان دهنده وضعیت اقتصادی، تمامی مولفه ها به جز افزایش اشتغال برای جوانان از میانگین (میانگین طیف پنج گزینه ای لیکرت = ۳) بالاتر ارزیابی شده اند. مقدار معناداری ۰/۰۰۰/۰ به دست آمده است و آماره آزمون t نیز را نشان میدهد که از t بحرانی (t بحرانی = ۱/۹۶) بزرگتر و بسیار قابل توجه می باشد. حد بالا و پایین فاصله اطمینان نیز از صفر بزرگتر (مثبت) است. بنابراین با اطمینان ۹۹/۰ می توان فرض H_0 را رد و فرض H_1 را تایید نمود. در این صورت فرضیه دوم آزمون تایید می کند.

جدول (۹) خلاصه نتیجه آزمون تی برای بررسی فرضیه دوم تحقیق

مطلوبیت عددی: ۳		فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد		بعد اقتصادی			
میانگین	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین	حد بالا	حد پایین	فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد
۴,۸۵	۱۹/۵۳۸	۲۹	۰,۰۰۰	۰/۶۸۵	۰/۷۸۵	۰/۵۸۳	

منبع: نگارنده، ۱۴۰۰

۷-۱-۱ ارائه پیشنهادات

با توجه به تأثیرات گردشگری بر همه ابعاد اجتماعی- فرهنگی [زیست محیطی و اقتصادی،

پیشنهادات تحقیق به صورت زیر ارائه می گردد:

۷-۱-۲ پیشنهادات در زمینه برنامه ریزی

- شناخت دقیق و جامع ظرفیت ها و جاذبه های گردشگری روستاهای منطقه طالقان همراه با برنامه ریزی نظام مند با توجه به امکانات محدودیت ها و ظرفیت های موجود در منطقه؛ عدم شناخت درست توانایی های جاری منطقه که عبارتند از: امکانات، محدودیت ها و ظرفیت های موجود باعث می شود که برنامه ریزی و اهداف برنامه ها با توان های بالقوه منطقه تناسبی نداشته باشد در نتیجه برنامه ها و اهداف تحقق نمی یابد.

۷-۲-۲ پیشنهادات در زمینه کاربری زمین

- برای پیشگیری از تغییر بدون برنامه در کاربری زمین که نتیجتاً باعث تخریب و نابودی زمین های زراعی، باغی و مراتع روستاهای مورد مطالعه می شود، می توان از پیشنهادهای زیر بهره برد:
- برای مدیریت کاربری زمین و نظارت بر اجرای صحیح قوانین و مقررات مربوط به کاربری زمین باید سازمان متناسبی در نظر گرفته شود و توانایی اجرایی سازمان مورد نظر باید سنجیده شود و اگر سازمان متناسبی نداریم باید ایجاد شود.
- ارزیابی توان زیست محیطی و قابلیت سنجی اراضی، جهت مکانیابی بهینه برای کاربری های مختلف مورد نیاز خصوصاً مکانیابی بهینه برای کاربری های زمین مرتبط با گردشگری روستایی از جمله کاربری خدماتی، تفریحی فراغتی، اقامتی و خانه های دوم. آگاهی بخشی به جامعه میزبان و گردشگران در خصوص اثرات منفی تغییر بی رویه کاربری های زراعی، باغی و مراتع به کاربری های دیگر.
- تهیه و اجرای یک طرح آمایش منطقه ای این طرح نباید به صورت بخشی " طرح ریزی شود بلکه بایستی به صورت سیستمی و در رابطه با طرح ها و پروژه های دیگر منطقه طالقان باشد.
- ایجاد نهادی به عنوان « دیده بان » در زمینه تغییر کاربری زمین و پایش مداوم تغییرات کاربری زمین در منطقه طالقان: چنین نهادی البته نباید یکسره دولتی باشد و باید از تعامل دولت یا مقامات و مردم محلی تشکیل شود.

۷-۳-۲ پیشنهادهای در زمینه برنامه ریزی مشارکتی

- جلب مشارکت عامه مردم، سازمان های محلی و غیر دولتی و نهادهای درگیر در بخش گردشگری روستایی برگزاری کارگاه های آموزشی برای روستاییان و آموزشهای مرتبط با تعامل با گردشگران.
- الویت بخشی به خواسته ها و اهداف مردم محلی و استفاده از مشارکت نهادینه شده آنها برای توسعه پایدار گردشگری روستایی؛ اگر بخواهیم در توسعه گردشگری منطقه، پاسخ گوی احتیاجات جامعه میزبان و گردشگران باشیم و سهم نسل های آینده از منابع را نیز در نظر بگیریم باید اداره خردمندانه مناطق را بر پایه برنامه ریزی مشارکتی و مشارکت آگاهانه شهروندان تعریف و برنامه ریزی کنیم. خواسته ها، علایق و منافع مردم ساکن در منطقه با مردمی که برنامه ریزی برای آن ها صورت می گیرد، باید در اولویت قرار گیرد. همچنین در این روند باید بستری ایجاد شود برای نزدیکی انسان ها با یکدیگر، از طریق افزایش تعاملات اجتماعی و برای توانمند کردن مردم به در دست گرفتن سرنوشت خود و مشارکت در طرح ها، تلاش شود.

۷-۴- پیشنهادها در زمینه برنامه ریزی خدماتی و زیر ساخت ها

- گسترش زیرساخت ها و خدمات با توجه به موقعیت مکان های رقیب در هر مقصد گردشگری روستایی در شهرستان طالقان به عنوان مثال امکانات تفریحی، امکانات حمل و نقل عمومی و امکانات بهداشتی را با در نظر داشتن ملاحظات اجتماعی، فرهنگی و سیاسی و در نظر داشتن پیمودن حداقل فاصله برای دسترسی به خدمات و سایر کارکردها، در بعضی روستاهای این دهستان مستقر کنیم تا یک الگوی توزیع مناسب برای امکانات رفاهی - اجتماعی در سطح دهستان کنار رود شکل بگیرد.
- برای جذب بیشتر گردشگر در منطقه پیشنهاد می گردد امکانات رفاهی مانند هتل ها و اقامت گاه های بوم گردی تجهیز و توسعه داده شوند.
- در مصاحبه با صاحبان اقامتگاه های بوم گردی مشخص شد که گردشگران مهم ترین عامل در انتخاب این اقامتگاه ها، رعایت نکات بهداشتی است در نتیجه نظارت مستمر و دائم بر این اقامتگاه ها و سایر مراکز خدماتی لازم و ضروری می باشد.
- با افزایش امکانات رفاهی، کیفیت آن ها مانند غذای رستورانها، بهداشت و ... به مراتب بهتر می گردد و با برنامه ریزی بهتر شرایطی مهیا می شود تا هزینه های اقامتی افزایش پیدا نکند و این امکان فراهم می شود گردشگران با دغدغه کمتری به این منطقه سفر کنند.

۷-۵- پیشنهادها در زمینه برنامه ریزی تبلیغاتی و بازاریابی

- ایجاد دفترهای اطلاعاتی برای گردشگران و راه اندازی بانک اطلاعات گردشگری که با استفاده از آن می توان اطلاعات جامع گردشگری را در اختیار گردشگران قرار داد: همچنین با اتصال این بانک اطلاعاتی به شبکه ی بین المللی اینترنت می توان این گونه اطلاعات را در اختیار مخاطبان وسیعی در سراسر جهان گذاشت.
- شناسایی جاذبه های گردشگری و تبلیغات برای شناساندن آنها با روش های مختلف و بازاریابی برای جذب گردشگران و تبدیل روستاهای منطقه به قطب گردشگری

۷-۶- پیشنهادها در زمینه برنامه ریزی زیست محیطی

- جلوگیری از تخریب محیط زیست و تنظیم برنامه های توسعه گردشگری متناسب با شرایط زیست محیطی منطقه.
- برگزاری تورهای پاک سازی طبیعت در منطق مختلف
- تشویق گردشگران به آلوده نکردن محیط زیست روستا با استفاده از طرح های چون رایگان بودن بازدید از سایت ها و جاذبه های گردشگری برای آن دسته از گردشگرانی که محل استقرار خود را بدون بر جای گذاشتن هیچ آسیبی به محیط زیست ترک کنند.
- جمع آوری صحیح و ماشینی زباله و دفع بهداشتی فاضلاب روستاها برای جلوگیری از آلودگی محیط زیست

۷-۷- پیشنهادها در زمینه برنامه ریزی فرهنگی

- احیا و تولید صنایع دستی بومی برای عرضه به گردشگران، به عنوان مثال می توان در دوره های پر بازدید، بازارچه صنایع دستی و سوغات محلی توسط مردم بومی برگزار کرد.

- استفاده از خرده فرهنگ های بومی در توسعه گردشگری، مانند برگزاری جشنواره های بومی محلی با تکیه بر آیین ها و مراسم بومی منطقه مانند پنجه پینک، عاشورای قدیم و مراسم جوز جیر کنی. یا با استفاده از بازی های محلی چون: الک وازی، جوز وازی، هفتخلات، تب کش و...

۷-۸- پیشنهادات برای پژوهش های آتی:

به طور کلی در زمینه گردشگری برای تبدیل شدن به صنعتی پایدار نیاز به بررسی و تحقیقات گسترده و همه جانبه در کشور وجود دارد. همانطور که در ابتدای این پژوهش اشاره شد با توجه به پتانسیل های کشورمان در زمینه گردشگری، می تواند موفقیت خوبی کسب کند. به دلیل اقلیم متنوع، تعداد زیاد روستاها و گوناگونی فرهنگ و آداب و رسوم در آن ها، گردشگری در ایران از پتانسیل بالایی برخوردار است. همچنین جایگاه جامعه روستایی و نیز مشکلاتی با آن ها رو به رو است باعث می شود ضرورت توجه به این امر بیشتر شود. نکته مهم اینکه در صورتی می توان از این پتانسیل ها استفاده بهینه نمود که مداخله آگاهانه در آن صورت گیرد، بدین معنی که برنامه ریزی و سیاست گذاری علمی و با توجه به شرایط هر منطقه انجام شود. در اینجا باید خاطر نشان کرد با توجه به پتانسیل بالای شهرستان طالقان برای فعالیت های گردشگری روستایی، چه به لحاظ وجود جاذبه های گردشگری و چه به لحاظ موقعیت جغرافیایی و مکانی، نیاز به پژوهش های بیشتر در این زمینه به شدت وجود دارد. در ادامه موضوعاتی برای پژوهش های آتی پیشنهاد می گردد:

- بررسی تأثیرات گردشگری بر تغییرات کاربری اراضی در محدوده زمین های کشاورزی
- بررسی تأثیرات منفی گردشگری بر محیط زیست طبیعی و جلوگیری از تخریب بیشتر زمین های کشاورزی و باغات
- بررسی دلایل عدم همسویی گردشگری طالقان با گردشگری پایدار.
- بررسی ردپای اکولوژیک گردشگری در طالقان.
- انجام تحقیق با هدف شناخت نقاط ضعف و قوت منطقه در جهت برنامه ریزی متناسب با آن.
- انجام تحقیقات در زمینه زیرساخت های موجود در منطقه در جهت توسعه و تقویت آنان.

۸- محدودیت های تحقیق:

- عدم همکاری سازمان ها و نهادهای دولتی و خصوصی در دادن اطلاعات.
- یافته های تحقیق مربوط به دوره زمانی و مکان جمع آوری اطلاعات است و با تغییر شرایط و زمان یافته ها تغییر خواهد کرد.
- نبود اطلاعات رسمی کافی درباره فعالیت های گردشگری در منطقه.
- عدم دسترسی ساده به افراد نمونه جامعه آماری، خصوصا به دلیل همه گیری ویروس کرونا.
- وجود تفکرات محافظه کارانه از سوی افراد مورد مطالعه، برای پاسخگویی به سوالات.

۹- مراجع و مأخذ:

منابع فارسی

- اداره کل هواشناسی استان البرز، شهرستان طالقان، ۱۴۰۰.
- ارمغان، سیمین (۱۳۸۵)، توریسم و نقش آن در جغرافیا جغرافیا، چاپ اول، اسلامشهر: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- افراخته حسن، "جغرافیای روستایی ایران" صفحه ۱۲۷ تا صفحه ۱۳۹، زمستان ۱۳۹۹.
- آقاباتی، علی، زمین شناسی ایران، انتشارات سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور، ۱۳۸۹، چاپ سوم.

- اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان طالقان.
- اکوتوریسم ایران، دومین همایش ملی راهکارهای توسعه اقتصادی با محوریت برنامه ریزی منطقیهای، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی سنندج. ۲.
- اکوتوریسم ایران، دومین همایش ملی راهکارهای توسعه اقتصادی با محوریت برنامه ریزی منطقیهای، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی سنندج. ۲.
- امین بیدختی، علی اکبر، جعفری، سکینه، قاسمی، مهدی، (۱۳۹۶) تاثیر بوم گردی بر گردشگری پایدار و کسب و کارهای روستایی در منطقه توران، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- امینیان، سکینه؛ صادقی، ابراهیم؛ فرجی، عبد...؛ نادری گورقلعه، افشین (۱۳۹۱)، بررسی فرصتها و چالشهای توسعه پایدار
- بوذرجمهری، خدیجه، شایان، حمید، اخلاقی، مرضیه، واعظ طوسی، علی، (۱۳۹۸)، نقش اقامتگاههای بومگردی بر توسعه اقتصادی اجتماعی فرهنگی زنان روستای مورد مطالعه: روستاهای شهرستان کاشمر، همایش ملی زن، گردشگری روستایی و توسعه، کاشمر، ۲.
- بیات، ناصر، رضوانی، محمد رضا (۱۳۹۷)، تحلیل جایگاه گردشگری روستایی در برنامه های کلان توسعه کشور (با تاکید بر برنامه های پنج ساله توسعه ملی)، فصلنامه برنامه ریزی و توسعه گردشگری، دوره ۷، شماره ۹ و ۱۱-۳۰.
- پناهی، حسین، دیوسالار، یدالله، لآوری هقی، الهه، (۱۳۹۸)، آثار اقتصادی توسعه بوم گردی در منطقه ارسباران، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- پورطاهری، مهدی، رکن الدین افتخاری، عبدالرضا، سلاجقه سلمان، (۱۳۹۷)، تحلیل مشارکتی ظرفیتهای توسعه اکوتوریسم روستای شهرستان رابر، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- جلالیان حمید، رضوانی محمد رضا، طهماسبی اصغر، اروچی حسن، "تبیین مدل توسعه سیستم گردشگری روستایی با استفاده از نظریه آشوب و مدل باتلر (مورد مطالعه: روستای مصر، شهرستان خور و بیابانک)" پژوهش های روستایی دوره نهم تابستان ۱۳۹۷ شماره ۲ (پیاپی ۳۴)
- جهانیان، منوچهر، بیاتانی، علیرضا، (۱۳۹۷)، نقش سرمایه اجتماعی بر توسعه اکوتوریسم روستایی پس قلعه، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- حسام مهدی، "شناسایی موانع تأسیس و توسعه اقامتگاه های بومگردی در نواحی روستایی استان گیلان" پژوهش های روستایی دوره دهم پاییز ۱۳۹۸ شماره ۳ (پیاپی ۳۹) "
- خالقی، غیب ال...، فرهنگ مردم طالقان، انتشارات بحر العلوم ۱۳۸۹، چاپ اول
- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا و قادری اسماعیل (۱۳۸۱)، نقش گردشگری روستایی در توسعه روستایی، نشریه مدرس علوم انسانی، دوره ۶، شماره ۲، ص ۴۱-۲۳.
- رستمعلی زاده، ولی اله، قاسمی اداهایی، علی، رستمی، نیر، (۱۳۹۲) عوامل موثر بر ماندگاری جوانان روستایی، فصلنامه پژوهش های روستایی، دوره ۴، شماره ۳، تهران، ۵۰۵-۵۳۴
- روشنعلی، محمد، ریاحی، وحید، (۱۳۹۶)، نقش بوم گردی در توسعه مناطق روستایی دهستان پنجره، فصلنامه فضای گردشگری، سال هفتم، شماره ۶۵، ۲۵-۵۱
- رضوانی، محمد رضا، (۱۳۹۳)، برنامه ریزی توسعه روستایی در ایران، انتشارات قومس، چاپ ششم، ۱۳.
- زال، محمد حسن، فراهانی، بنفشه، احمدی، سمیه، (۱۳۹۷)، تحلیل عوامل اثر گذار بر توسعه اکوتوریسم با تاکید بر میراث روستایی در روستای افجه، پایان نامه کارشناسی ارشد.

- فرجی راد عبدالرضا، احسانی افسانه "بررسی تاثیر اقامتگاه های محلی (خوشه سار بوم گردی) بر ارتقا سطح زندگی جامعه محلی (با تاکید بر روستای "گره" و "شیب دراز")" پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، بهار ۱۳۹۰
- قادرمزی حامد، جمینی داوو، جمشیدی علیرضا، "واکاوی اثرات گردشگری بر توسعه نواحی روستایی (مطالعه مورد: روستای قوری قلعه، استان سندج)"، اقتصاد فضا و توسعه روستایی سال چهارم زمستان ۱۳۹۴ شماره ۴ (پیاپی ۱۴).
- قدیری معصوم، مجتبی؛ باغیانی، حمید رضا؛ نورانی، حمیده، "نقش گردشگری روستایی در روابط شهر و روستا در شهرستان طالقان (مطالعه موردی شهرستان طالقان استان البرز)"، برنامه ریزی فضایی (جغرافیا) تابستان ۱۳۹۱ - شماره ۵ علمی-پژوهشی (وزارت علوم) (22) ISC/صفحه - از ۲۷ تا ۴۸
- قنبری، سیروس، قاسمی، مریم، پورجوپاری، مرضیه، (۱۳۹۱)، بررسی قابلیتها و تنگناهای گردشگری روستایی بخش ماهان، پایان نامه کارشناسی ارشد، ۶.
- قنبری، سیروس، طولابی، مهرشاد، آبی، فاطمه، (۱۳۹۷)، بررسی و تحلیل اثرات توسعه اکوتوریسم در کارافرینی و پایداری سکونتگاههای روستایی شهرستان سرباز، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- کلاتری، محسن، شکراله زاده، قدیر، (۱۳۸۹)، اصول و مبانی توسعه بوم گردی جلد نخست، انتشارات آذر کلک، ۸-۷
- کیانی، مصطفی، عسکری، علی، شمس، پرنیاز، (۱۳۹۶)، طراحی اقامتگاههای بوم گردی کویر وزنه با رویکرد توسعه بوم گردی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه هنر پردیس بین المللی فارابی، ۳-۱
- گلاب زاده، سید محمد علی، (۱۳۹۸)، کرمان در آینه گردشگری، انتشارات کرمان شناسی، چاپ پانزدهم، ۲۶۱.
- لطیفیان محمد، شریف زاده محمد، عبدالله زاده غلامحسین، ملاحسینی ابوالفضل، بررسی کیفیت خدمات و تمایل به استفاده مجدد در کسب و کارهای محلی در استان گلستان، راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی / سال هفتم / شماره ۱۳ / بهار و تابستان ۱۳۹۹، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی
- لطیفی، غلامرضا، صادق بیگی، فاطمه، محمود، مشفق، (۱۳۹۶) رابطه کیفیت زندگی با گرایش به ماندگاری جوانان در روستا (روستاهای منطقه شرق تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱).
- لطیفی، غلامرضا، صادق بیگی، فاطمه، محمود، مشفق، (۱۳۹۶) رابطه کیفیت زندگی با گرایش به ماندگاری جوانان در روستا (روستاهای منطقه شرق تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، ۱).
- محرمی، علیرضا، جمعه پور، محمود، لطیفی، غلامرضا، (۱۳۹۲)، اکوتوریسم روستایی و تاثیر اقتصادی و اجتماعی آن بر توسعه منطقه طارم، پایان نامه کارشناسی ارشد، ۷-۶
- مختاری، داود، رستم زاده، هاشم، وجدان، مریم، (۱۳۹۶)، نقش اکوتوریسم در توسعه پایدار روستاهای واقع در دامنه سبلان در روستای ویلا دره، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- ملک مرزبان، آناهید، ساماندهی و طراحی گردشگری دریاچه طالقان، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته طراحی محیط، دانشگاه علوم و تحقیقات تهران، ۱۳۸۹.
- مقیم، علی و عبدالله عباس زاده، سیمای فرهنگ و طبیعت استات البرز، انتشارات کریمخان زند، ۱۳۹۱، چاپ اول
- مولایی هاشمچین، نصراله، تیمور، آمار، حاجعلی زاده، احمد، (۱۳۹۳) چالش های مدیریت روستایی از دیدگاه شوراهای اسلامی، فصلنامه جغرافیا، دوره ۱۲، شماره ۴۰، تهران ۷۳-۹۱
- معین مهر آتنا، فرجی سبکیار حسنعلی، زیاری کرامت اله، پور احمد احمد، جا نمایی اقامتگاه های گردشگری با بکارگیری تئوری خاکستری و روش رتبه بندی چند شاخصه ORESTE در منطقه ۱۰ شهر تهران، کارگاه آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۶.

- میرزاده کوهشاهی مهدی، دهقانی امین، " بررسی نقش پتانسیل های بوم گردی بندرعباس در جذب گردشگران (مطالعه موردی: بندرعباس)"، نشریه پژوهش نامه فرهنگی هرمزگان، بهار و تابستان ۱۳۹۵، دوره ۶، شماره ۱۱، از صفحه ۶ تا صفحه ۲۴.
- میرزاده کوهشاهی، مهدی، دهقانی، امین، (۱۳۹۵)، بررسی نقش پتانسیلهای بومگردی بندرعباس در جذب گردشگران، پایان نامه کارشناسی ارشد، ۷.
- علی شمعی؛ نفیسه آقاجانی؛ امیر آقابابایی، توسعه گردشگری شهر طالقان با استفاده شاخص بیوکلیماتیک و سوات (مطالعه موردی: شهرستان طالقان، استان البرز) فصلنامه مطالعات برنامه ریزی شهری، دوره ۲، شماره ۸، پاییز و زمستان ۱۳۹۳، صفحه ۱۷۲-۱۴۹.
- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان البرز، طرح جامع منطقه نمونه گردشگری یاس زیدشت، ۱۳۹۲.
- سادین حسین، پور طاهری مهدی، (۱۳۹۸) ارزیابی چرخه عمر اقامتگاه های بوم گردی مورد مطالعه: منطقه ی ترکمن صحرای استان گلستان، کارگاه آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۹.
- سجادی، حامد، قاضی زاده، علی، (۱۳۹۷)، اقامتگاه های بوم گردی از مفهوم تا اجر، انتشارات کرمان شناسی، چاپ اول، ۴۱.
- سلطانی، بهرام و قاسم زاده داود، (۱۳۹۲)، تأثیر آموزش و فرهنگ سازی در توسعه اکوتوریسم، سومین همایش ملی سلامت، محیط زیست و توسعه پایدار، بندرعباس، ۱۳۷-۱۵۲.
- شرح مشخصات و ضوابط ساخت، بهره برداری و درجه بندی اقامتگاه های بوم گردی کشور، معاونت گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، (۱۳۹۳)، ۲.
- شریف زاده، ابوالقاسم؛ مرادنژادی، همایون (۱۳۸۱)، توسعه پایدار و گردشگری روستایی، مجله جهاد، شماره ۲۵۱ و ۲۵۰، ص ۶۳-.
- شاطریان محسن، کیانی سلمی صدیقه، زورمند پریناز، "شناسایی و تبیین علل عوامل موثر بر فرصت های کارآفرینی در مناطق کویری با رویکرد اکوتوریسم (نمونه موردی: کویر مرنجاب)"، نشریه جغرافیا، تابستان ۱۳۹۷، دوره ۱۶، شماره ۵۷، از صفحه ۸۳ تا صفحه ۹۵.
- عباسی، حامد، شرفی، سیامک، مرتضی پور، زهرا، (۱۳۹۸)، شناسایی و تحلیل عوامل موثر بر توسعه اکوتوریسم محور گردشگری خرم آباد- پلدختر با راهبرد برنامه ریزی سناریو، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- عباسی، حامد، شرفی، سیامک، مرتضی پور، زهرا، (۱۳۹۸)، شناسایی و تحلیل عوامل موثر بر توسعه اکوتوریسم محور گردشگری خرم آباد- پلدختر با راهبرد برنامه ریزی سناریو، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- عزیز، کاروان؛ رستگار، شفق، حیدری، قدرت الله و جعفریان، زینب (۱۳۹۸)، اثرات اقتصادی-اجتماعی بومگردی بر توانمندی جوامع محلی، مورد: ناحیه بلده در استان مازندران، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، سال B، شماره ۱، ص ۷۹-۹۶.
- عنابستانی، علی اکبر، گیاهی، حسن، جوانشیری، مهدی، (۱۳۹۷)، بررسی و تحلیل آثار ایجاد اقامتگاه های بوم گردی بر توسعه سکونتگاه های روستایی (نمونه: روستای رادکان شهرستان چناران)، فصلنامه پژوهشی برنامه ریزی فضایی، سال هشتم، شماره ۲.
- صالحی، صادق، مرادی اصل، امیر، عبدلی، سیده فاطمه، (۱۳۹۶)، توسعه بوم گردی با تاکید بر مشارکت جوامع محلی در روستای جنت رودبار، شهرستان رامسر، مجله پژوهش های روستایی، سال ششم، شماره ۱۶، مشهد.
- صادقیان، فریبرز، طالقان نگیی سبز بر سینه ایران، انتشارات شرکت تعاونی توسعه طالقان، ۱۳۸۵، چاپ اول.

منابع لاتین:

- B.N.Mbatianym2016-53-60
- Christiaensen et al., 2013: 4
- Hawkins, 2004: 219-244
- M. Honey (2008) Setting Standards: Certification Programmes for Ecotourism and Sustainable Tourism, Center on Ecotourism and Sustainable Development (CESD).
- P .Irina ramona,2016:3
- (Piramoon, 2014: 712
- WTO,1999.
- www.Ecotourism.org.au,2018
- Zasada et al, 2017: 4
- Luo Ju-chun & Zheng Jing-ming (2008). Ecotourism in nature reserves in China: current situation, problems and solutions, pp: 130- 133
- P. Irina-Ramona,2016. Ecotourism and Sustainable Development. Annals of the ‘Constantin Brancusi’ University of Targu Jiu’, Enginnering Series, No. 3
- Stefanica, M., &Valvian.Gomez. M. 2010. Development, Studies and Scientific Researches-Econimic Edition.15.pp480-486.
- Yoan, J., L. Dai, and Q. Wang, (2008) “Stated ecotourism development and nature conservation: a case study of the Changbai Mountain Biosphere Reserve, China”. Ecology and Society, Vol 13 issue 2, art 55. provided by: <http://www.ecologyandsociety.org/vol13/iss2/art55/>

Investigating the effects of eco-lodges on the villages of Taleghan city

Today, rural tourism has become one of the most important economic sectors in many countries of the world, and governments have adopted various policies to develop rural tourism at various scales, from local to national level. One of the branches of tourism that has been considered in recent decades is ecotourism. Ecotourism is an activity that has been considered by experts and specialists since the twentieth century and is one of the main branches of tourism that deals with rural tourism and job creation of rural residents, and it can also be mentioned that the economic factor Good income and socially and culturally is an effective factor for the development of rural life. Of course, the role of resorts that can play an important role in economic, social and cultural growth in rural areas should not be overlooked. The aim of this study is to investigate the effects of ecotourism resorts on villages in Taleghan city. In the research hypotheses, the impact of ecotourism resorts using economic, social, cultural and geographical factors in Taleghan city has been investigated. This study is applied in terms of purpose and descriptive-analytical and survey in terms of methodology. The data collection tool is a questionnaire. Data analysis was performed using SPSS software. Based on the results, social and cultural factors (35), economic factors (65), their impact on ecotourism resorts is higher than average and geographical factors (0) have a lower impact on ecotourism in the region.

Keywords: Ecotourism, Ecotourism Residence, Rural Economy, Taleghan County